

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

REMISSVAR (Fi2019/00124/S1)

Höjt tak för rutavdrag

Förslagen i sammandrag

I promemorian föreslås att

- taket för rutavdraget för skattskyldiga som inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång höjs från 25 000 kronor till 50 000 kronor per person och beskattningsår.
- de föreslagna lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2019. De ska dock gälla för hela beskattningsåret 2019. I fråga om skattepliktig förmån av hushållsarbete tillämpas ändringen på förmån som kommit den skattskyldige till del efter den 30 juni 2019.

Sammanfattning av yttrande

Saco anser att rutavdraget har många positiva förtjänster i olika avseenden. Det främjar arbetslinjen, ökar sysselsättningen, bidrar till att omvandla svart arbetskraft till vit, och underlättar för yrkesverksamma hushåll att få ihop sin vardag. Att höja taket för rutavdraget skulle därför ytterligare kunna öka antalet köpare och bidra till ökad sysselsättning, även om de förväntade direkta effekterna av allt att döma är små. Förslaget innebär också att dagens regler förenklas genom att åldersdifferentieringen i taket för rutavdraget tas bort. Saco tillstyrker därför förslaget.

Sacos ställningstagande

Dagens regler

Rutavdraget ger rätt till skattereduktion på hushållsnära tjänster för personer som är 18 år eller äldre. Skattereduktionen uppgår till maximalt 50% av arbetskostnaden, men avdragets storlek i kronor begränsas av ett tak som är kopplat till personens ålder. Skattereduktionen kan uppgå till maximalt 25 000 kr per person och år för personer under 65 år, och till 50 000 kr per år för personer 65 år eller äldre.

Rutavdragets syfte, omfattning och betydelse

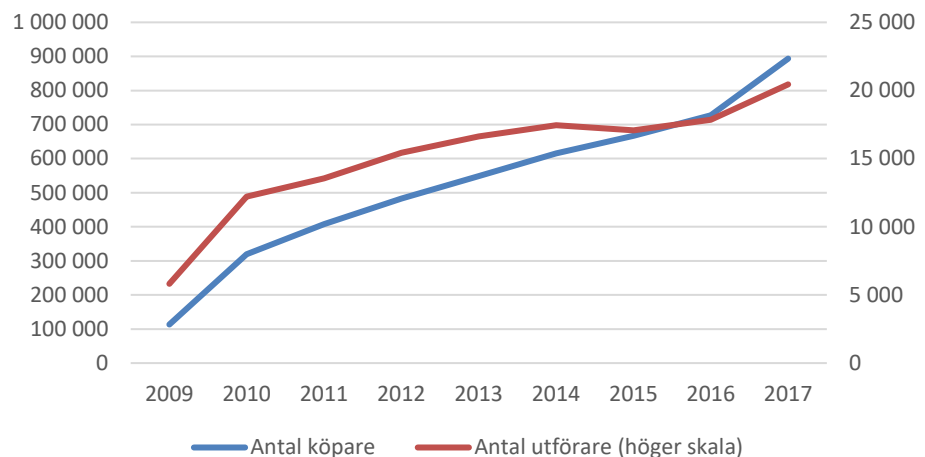
Rutavdraget infördes den 1 juli 2007 men har förändrats till sitt innehåll och omfattning ett antal gånger sedan dess. Sedan 1 januari 2016 har dock

taket på skattereduktionen uppgått till dagens nivå om 25 000 kronor per person och år för personer yngre än 65 år.¹

Skattereduktionens införande i Sverige var tänkt att bidra till ett flertal politikområden: det skattepolitiska området genom lägre incitament till svartarbete, det sysselsättningspolitiska området genom ökad sysselsättning, det tillväxtpolitiska området genom ökat antal arbetade timmar, det familjepolitiska området genom förbättrade möjligheter att kombinera familjeliv och arbetsliv samt på det jämställdhetspolitiska området. Förväntningarna på vad avdraget skulle åstadkomma var stora, och det finns ett stort intresse av att veta i vilken omfattning rutavdraget verkligen haft någon inverkan på dessa områden.

Det är ingen lätt uppgift att utvärdera rutavdragets isolerade effekter på de olika politikområdena. Men från offentlig statistik och de analyser och utvärderingar som har genomförts fram till idag kan ändå vissa slutsatser dras.

Figur 1. Antal köpare och utförare av RUT-tjänster.

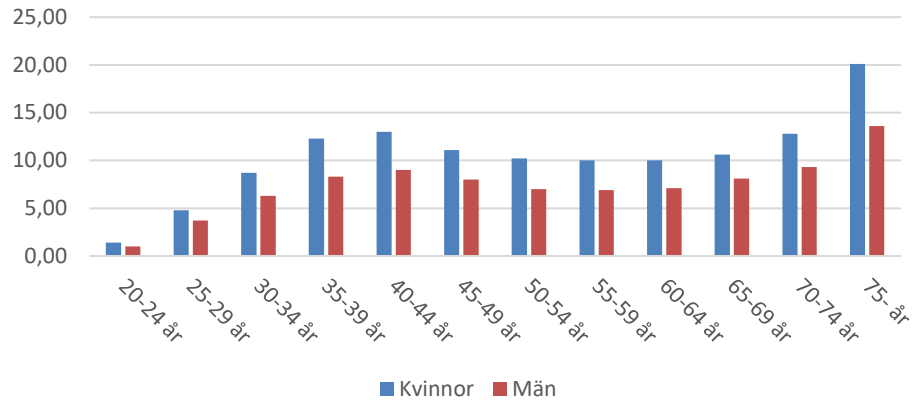
Källa: Skatteverket.

Trots den omfattande kritik som riktades mot rutavdraget i samband med att det skulle införas så har det med tiden blivit mycket populärt. Antalet köpare har ökat på bred front (figur 1) och används över i princip samtliga åldersgrupper (figur 2) och inkomstgrupper. Under 2009 var det 3,5 procent av hushållen som använde skattereduktionen, vilket var en fördubbling jämfört med 2008. Sedan dess har antalet ökat stort, och

¹ Rutavdraget (Renhållning, Underhåll och Tvätt) ger rätt till skattereduktion för mer än bara städtjänster. Idag beviljas avdrag för barnpassning, flyttjänster, data och IT-tjänster, kläd- och textilvård, personlig hjälp och omsorg, snöskottning, trädgårdsarbete och reparation av vitvaror.

under 2017 gjorde människor rutavdrag som uppgick till motsvarande 4,63 miljarder kronor.

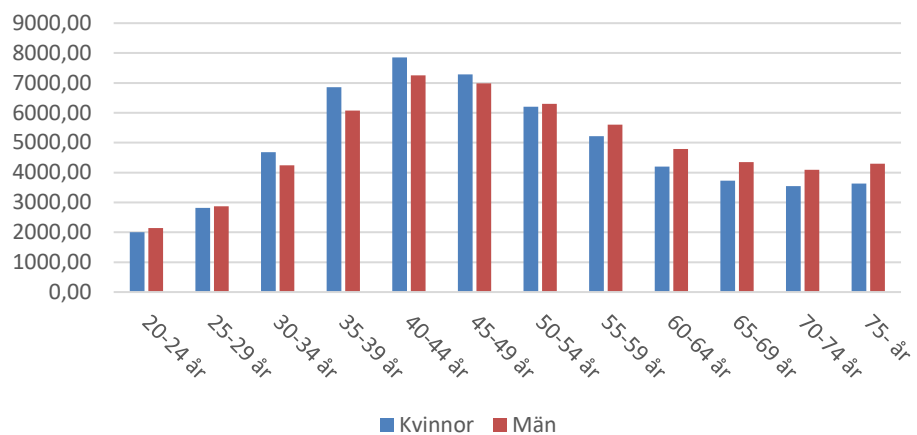
Figur 2. Procentuell andel rutanvändare per åldersgrupp (2016)

Källa: Ekonomifakta.

Taket i rutavdraget halverades 2016. Att döma av figur 1 så hade det liten inverkan på efterfrågan. En naturlig förklaring till att efterfrågan påverkades i så liten omfattning följer av att relativt få berördes av förändringen. Promemorian redovisar att endast omkring 2 procent av rutavdragsanvändarna berördes. Det stora antalet köpare får alltså betydligt lägre avdrag och slår aldrig i taket (se figur 3). Men det är tydligt att efterfrågan på tjänster i hushållet är stort och fram till och med 2017 fanns det inga tendenser på att efterfrågan skulle avmattas. Att reallönerna ökade med närmare 20 procent mellan 2007 och 2017 har givetvis bidragit till den utvecklingen.

Figur 3. Genomsnittligt avdrag per år och åldersgrupp (2016)

Källa: Ekonomifakta.

SCB observerar i en rapport från 2011 att användandet av rutavdraget är vanligast bland barnfamiljer. Men också att personer med hög ålder utnyttjade avdraget i hög grad. Det visade sig att gruppen som var 85 år eller äldre var den grupp som utnyttjade rutavdraget i högst grad. Att döma av figur 2, förefaller det vara ett förhållande som fortfarande gäller och där omkring 20 procent av kvinnorna som är 75 år eller äldre utnyttjar avdraget. I takt med att allt fler äldre bor kvar i sina egna hem och antal äldre med hemtjänst ökar, så väljer samtidigt allt fler pensionärer att köpa skattesubventionerad hjälp via privata aktörer.

Figur 1 antyder också att antalet utförare har ökat trendmässigt sedan 2009, vilket betyder att sysselsättningen i branschen har ökat. Under 2011 gjorde Konjunkturinstitutet en analys av rutavdragets effekt på sysselsättningen. Deras analys landade i att sysselsättningen på lång sikt skulle öka med knappt 15 000 personer samt att jämviktsarbetslösheten minskar något. Konjunkturinstitutet menar att ökningen i sysselsättning drivs av flera olika faktorer. För det första att svart arbete omvandlas till vitt, för det andra att det sker ett inflöde av arbetskraft till arbetsmarknaden för hushållsnära tjänster från grupper som tidigare varit arbetslösa eller helt stått utanför arbetskraften och för det tredje att arbetsutbudet ökar bland dem som börjar köpa hushållsnära tjänster.

Att minska svartarbetet var ett uttalat mål med införandet av rutavdraget. Under 2011 presenterade Skatteverket en analys av i vilken omfattning rutavdraget bidragit till att omvandla svart arbetskraft till vit arbetskraft. Den stora ökningen av både användare och utförare av hushållsnäratjänster indikerar att den svarta delen borde ha minskat. Eftersom det under lång tid hade varit känt att hushållens köp av hushållsnära tjänster och arbeten med koppling till bostaden var ett område där det förekommer mycket svartarbete så var förhoppningarna stora. Resultatet från Skatteverkets analys visade att den relativa minskningen av svarta städtjänster uppgick till omkring 10 procent. Undersökningen baserades på telefonintervjuer av rut-köpare, där frågan ställdes om svarta städtjänster hade använts tidigare. Det är uppenbart att det är svårt att mäta omfattningen av svartjobb på ett exakt och tillförlitligt sätt, men enligt intresseföreningen för hushållsnära tjänster kommer många i branschen från svartjobb. Det finns därför all anledning att tro att rutavdraget haft en viss effekt. Samtidigt kan det konstateras att tjänster i hemmet som köps av privatpersoner är en svårreglerad marknad.

Den offentliga statistiken visar att barnfamiljer och personer i åldern 35 till 44 är överrepresenterade bland användarna av rutavdraget. I en studie från Stockholms universitet som analyserar gifta kvinnor under 2010 fann forskarna ett samband mellan användande av rut-tjänster och ökat arbetsutbud bland kvinnor. Studiens resultat visade att kvinnorna

använde 60 procent av den frigjorda tiden till betalt arbete utanför hemmet, vilket innebär att arbetsutbudet ökade.

Sacos inställning

Generellt sett anser Saco att allmänna lösningar är att föredra framför särlösningar och subventioneringar av vissa branscher. Saco har också i tidigare remissvar förklarat att ökad efterfrågan på hushållsnära tjänster bör komma till stånd genom att skattekillen sänks generellt.

Men rutavdraget främjar arbetslinjen, ökar sysselsättningen och har positiva familjepolitiska effekter som underlättar för stressade familjer i deras vardag. Avdraget gör dessutom att allt fler har råd att använda sig av hushållsnära tjänster. Det är positivt, speciellt i ljuset av att allt fler äldre bor kvar i det egna hemmet, allt högre upp i åldrarna, och att den offentliga servicen därför i allt mindre grad har möjlighet att tillgodose de efterfrågade behoven fullt ut. Dessutom har avdraget bidragit till (genom en offentlig debatt) att attityden till den här typen av tjänster har förändrats i positiv riktning, vilket i sig har bidragit till att fler väljer att köpa tjänsterna. Rutavdraget måste därför totalt sett betraktas som något positivt.

Förslaget i den här promemorian handlar dock om att öka taket för rutavdraget för personer som är yngre än 65 år. Det förenklar reglerna genom att ta bort åldersdifferentieringen som är riktad mot yngre yrkesverksamma hushåll. Detta betraktar Saco som något positivt. Saco tillstyrker därför förslaget i promemorian.

Sveriges akademikers centralorganisation
Med vänliga hälsningar

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Thomas Andrén
Välfärdsekonom